

6-dik sz. Febr. 11. 1866.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a **kiadóhivatalba** (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap **szerkesztőségéhez** (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1866.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Tisza László.“ — „A madárfészkek.“ (költ.) Szász Béldától. — „Baróthy Ilona.“ (beszély) Jókai Mórtól. — „Utazás röptében.“ Asbóth Jánostól. — „Török borbélyok.“ Közli: Endrefi Kálmán. — „Levelek Párisból.“ Irányi Dánieltől. — „Egy hét története.“ Vadnai Károlytól. — Vegyes

közlemények. — Ujdonságok. — Irodalom. — Nemzeti szín ház. — Szerkesztői üzenetek.

Képek: „Tisza László.“ — „Line a Dunáról tekintve.“ (Asbóth J. „Röptében“ című cikkéhez.) — „München egyik tere a régi városban.“ (A „Röptében“ című cikkhez.) — „Török borbélyok.“ — „Az anya és gyermeke.“ — Képtalány.

Ujdonságok.

—d.— (A magyar országgyűlés válaszfelirata) f. hó 8-dikán olvastatott fel a képviselőházban. Mondanunk sem kell, hogy azon izgatott érdeklőség, mely a kedélyekben a felirat tartalma miatt már napok óta munkált, igen nagy közönséget vont össze. Deák Ferenc, a feliratnak köztudomás szerint szerzője, beléptekor zajos éljenekkel üdvözöltetett. Az ülés 11 óra után vette kezdetét, a reggeli órák gr. Desseffy Emil emlékezetének levén szentelve, kiért e napon gyászmise tartatott, melyre a képviselőház tagjai is megjelentek. Miután az elnök jelentést tett az országgyűlési hódoló küldöttség eljárásáról s Ő Felségeik általi fogadtatásáról, egyszersmind felolvastattak a közönség s Ő Felségeiknek ez alkalommal mondott beszédek; — gr. Andrassy Gyula jelenté, hogy a 30 tagból álló válaszfelirati küldöttség megbízásában eljár s engedelmet kért a háztól, hogy Csengery Antal, bizottsági jegyző, a kész válaszfeliratot felolvashassa. Mély csend állott be, mely csak a jelen voltak szívverése által volt egyideig zavarva. mindenki érezvén, hogy döntő állami cselekvényhez értünk. De nem soká kellett várni, hogy a felirat sorai s a küzdő érzelmek egybetalálkozva, a lelkesedés hangjai törjenek ki mindennütt. A 12. 15. 16. 17. 19. 22. 26. 32. 34. 42 s az ezután következő pontok a jogfolytonosságtól egész végig, zajos tetszésnyilatkozatokkal találkoztak. A remek szerkezetű s klasszikus tisztaságú művet, mely felolvasás után a legmélyebb megindulás és hazafiúi fölmelegedés éljenceivel üdvözöltetett, lapunkhoz egész terjedelmében mellékeljük. A vita napjául f. hó 15-ke tüzetet ki.

— (Ő felségeik Budapesten időzése.) Császárné Ő Felsege e hét folytán több jótékonycélu intézetet szerencsételtetett látogatásával, így az angol szüzek nemzeti és bajorszinü zászlókkal ékített kolostorát, a terézvárosi „szürkenének“ intézetét, a pesti bölcsödét, hol a jelen volt nők mindenikével váltott pár kegyteljes szót, kit közül néhányan igen nagy zavarba jöttek, midőn Ő Felsege magyar megszólítására csak német nyelven tudtak felelni. Császár Ő Felsege a Rókus-kórházat látogatta meg, s a betegek szobáin kívül a konyhát is megtekinté, s a konyhakéssel egy darabkát leszelve a betegek számára főzött husból, azt megízlelni méltóztatott. Febr. 6-án d. e. 10 órakor Ő Felsege a Rákosan az összes budapesti csapatok hadgyakorlatait szemlélte meg, az összegyülekezett nagy néptömeg lelkesült éljenceitől fogadtatva. A nemzeti színház a legmagasb figyelemnek különös tárgya, s legf. kívánatra külön műsorozat lett összeállítva.

— (A császári gyermekek) számára lakosztályt

rendeznek be a budai várpalotában. Lajos Viktor főhget is várják. Azt hallani, hogy Ő Felségeik, kik valószínűleg 20-ig mulatnak itt, ez alatt ki fognak rándulni Gödöllőre.

— (Az első „bál az udvarnál“), febr. 3-án este, rendkívül fényes volt, s néhány napig közbeszéd tárgyaul szolgált a fővárosban. A vendégek mintegy 600 fogaton érkeztek 8 óra felé a várpalotához, hol befogadásukra a sárga márvány diszterem s a többi kisebb terem, számra tiz, lön kinyitva. 650 meghívás osztatott szét, s a meghívottak csak igen csekély része volt akadályozva a kitüntető meghívásnak megfelelni. Jelen voltak gr. Mensdorff és Belcredi miniszterek a magyar kormány előkelő tagjaival; az egyház több nagyjai a biboros hg. primással; a főnemesség, képviselők, többen a polgári osztályból; katonai méltóságok — mindannyian diszöltözetekben; a hölgyek pedig uszályos ruhákban. Ő Felségeik 1/2 9-kor jelentek meg. A császáron világos vörös magyar tábornagyi diszöltöny volt panyóka és kucsmával; a császárné ezüst csillagokkal ékített fehér tüllruhába volt öltözve, fején pártához hasonlító és bársonyszalagokkal körülfont gyémánt diadem ragyogott, kezében pedig nagy fehér kamelia-virágsokrot tartott gyémánt és smarag cseppekkel. A császárné emelvényes kereveten foglalva helyet, főrangú hölgyekkel társalgott magyar nyelven, valamint több képviselővel is, nevezetesen b. Eötvös, Szentkirályi M., Bartal, Bánó J., Ghicz Kálmán, Klauzál, stb. vel. Ezalatt a tánc vigan folyt, a csárdást is járták, s b. Podmaniczky Frigyeszt említik, mint a ki különösen kitünt e nemzeti táncunkban. A bál 1 óráig tartott.

— (Minisztertanács Budán). Ő Felségeik itt-mulatása alkalmából a követségek részéről számosan, ugyszintén a magas diplomatia más kitünőségei is eljöttek fővárosunkba. Az összes követségek egy-egy titkárt küldtek le Bécsből, míg az orosz és svéd követ személyesen vannak jelen, s az angol diplomatiát több tag képviseli. Mensdorff és Belcredi grófok a mult hó végén érkeztek Budára, s azon ritka esemény fordult elő, hogy e miniszter urak ott gr. Eszterházy Mórral és Majláth kancellarral együtt több izben minisztertanácsot tartottak.

— (A hétfői udvari ebéd) alkalmával Császárné Ő Felsege folyvást magyarul beszélt, irodalomról és politikáról. Jól ismeri Vörösmarty, Kisfaludy, s b. Eötvös műveit. Ebéd elején kijelenté gr. Apponyinak, hogy kellemes lesz rá nézve, ha a gróffal magyarul beszélhet. Ebéd után cerele levén, ez alkalommal Deák Ferenczel társalgott huzamosabban.

— (Gr. Teleki László elkobzott jószágait), He-

Második évi folyam.

6. szám.

Február 11. 1866.

T i s z a L á s z l ó.

Tisza László, Erdély egyik nevezetes férfia, ki a forradalom utáni nehéz időkben, egész napjainkig az országos események hullámlása között fontos szereplő gyanánt tűnt fel; ki a hazának akkor is tudott hasznos szolgálatokat tenni, midőn a közélet terét ellenséges erők foglalták el, s a nemzet esőndes, de szükséges belmunkásához látott, hogy álma halálossá ne váljék. A jobb idő hajnalának ő is egyik sugara lön, s 1861-től fogva minden téren, a megyei mozgalmaktól kezdve a történeti nevezetességű hongyülésekig, az első soraiban volt látható, nem is említve ifjúságának szép emlékeit.

Született 1829, jun. 27-én.

Atyja — Tisza Lajos, és anyja — Teleki grófnő — kiváló szellemi erejüket lelkes szívvel egyesít-

tették arra, hogy gyermekeik gondos és célszerű nevelése által a hazának derék bajnokokat szolgáltatassanak. Hogy házi nevelésük minő tapintatos

kézzel volt vezetve, azt az eredmény fényesen igazolta, oly honfiak által, minők a Tisza-testvérek.

Kiképeztetésük Szőnyi Pálra, az ismert jeles nevelőre volt bízva, s részint falun, a szülői háznál, részint Pesten ment végbe. A vizsgákat, természetesen kitünő eredménnyel, előbb a debreceni kollégiumban, később a pesti egyetemen tette le.

1848-ban, midőn a tornyosuló fellegek viharban törték ki, már fölesküdt jurátus

Tisza László.

volt a királyi táblán. A március 15-ki fordulatok után, mint a pesti nemzetőrség tagja, gyors előhaladással lett őrmesterből és főhadnagyból zászlóalj segédtiszté, s egyszersmind gazd., keresk-

és iparminiszteriumi fogalmazó gyanánt tanulmányainak, szorgalmának és elméjének is tért lelt a működésre.

Az általános fegyverre-szólítás következtében István főherceg az akkori nádor-huszárokhöz kadetnak nevezte ki. De a rohanó történetek megszakitották türelmének fonalát: ezredének hazajövele nem volt bizonyos, átlépett tehát az akkori Miklós-huszárok közé. Ez lett később a nevezetese vált 9-ik honvéd-huszárezred. Főhadnagygyá s Gáspár honvéd-ezredes és dandár-parancsnok hadsegédévé lön. Nagy élmények vártak most reá, hányt-vetett vészes, de dicsőséges élete lön, mint annyi ezer más bátor magyar ifjunak. Egyik csatának fáradságát ki sem pihenték, új harcok süvöltő golyói és ágyudőreje közé kellett rohanniok, s majd minden napjuk olyan volt, melyről az édesajku italiai költő zengedezte: „et hoc meminisse juvabit.“ De a kinek nagyobb a merészsége, mint aggalma és késedelmezése, a ki nem kerüli a vészt, azt könnyen utoléri a folytonosan környező zivatar valamelyik villáma. A moori csatában önvérében fürödve, összerogyott a nyert sebek alatt, melyek egyikét arcképén is láthatni, és mint hadi fogoly, halálos lázban kellett szenvednie. De kimenekült a fogságból, hegedni kezdtek sebei, s ő törhetetlen lélekkel sietett az elhagyott térre. Az akkori hadügyminiszter Görgey mellé nevezték titoknoknak kapitányi ranggal. A nagyváradi fürdőben várta a percet, melyben enyhült sebei megengedjék, hogy elfoglalja a reábizott hivatalt.

De megtörtént az oroszok beütése, megtörtént a forradalom legyőzete.

Haynau mint hadiszolgálatra képtelent, sebei miatt szabadon bocsátotta, s ő külföldre utazott, hol

másfélévig gyűjtötte a gazdag tapasztalatokat, melyeket elébe tárt Berlin, Páris és Anglia. Ez utat testvéreivel együtt tette meg s 1852 tavaszán költözött Erdélybe. Munkás szellemét gazdaságának mintaszerű tökéletességre való emelésére fordította. Nagy-Csánban, Torda mellett levő jószágait ritkítja párját, — s azon körben, mely hatása alatt állott, a népnevelés fontos ügye igen sokat köszönhet lelkiismeretes gondoskodásának.

Az erdélyi gazdasági egyesület alelnöke, a nagyenyedi ref. egyházvidék főgondnoka lévén, nemcsak buzgalma és tapintata által vitta ki a közelismerést, hanem azon eszmék által is, melyeket időnkint közölt cikkeiben igyekezett tisztába hozni. Az erdélyi muzeum-egyesület választmányának is egyik tevékeny tagja.

Az 1861-diki tavaszon Tordamegye főispánjává neveztetett ki, e hivatalt azonban nem vállalta el; hanem, szülő megyéje, Bihar tenkei kerületében közfelkiáltással megválasztatván képviselőnek, a pesti országgyűlésen foglalt helyet. Itt testvére, Tisza Kálmán mellett, az ugynevezett határozati pártnak volt egyik harcosa, s mint szónok előkelő helyet vivott ki. — Az oktroyált szebeni országgyűlésre több ízben elrendelt választásoknál mindig ő lett Torda követe, azonban állásához híven természetesen abban részt nem vett.

A lefolyt erdélyi országgyűlésen ismét Tordát képviselte, s az egésznek egyik kiváló tényezője volt, s különösen a burokrata szász nézeteknek megdöntésére alapos beszéddel járult.

Most már a pesti hongyülés is nemsokára egyik jeles tagját üdvözölheti benne, ki hazafiúi meggyőződéssel tevékenységet, nemes törekvéssel erőteljes elmét és gazdag tanulmányt egyesít.

A m a d á r f é s z k e k.

A hat közül a legkisebbik
Im' hát ez is már el-kiszállt;
A fészek, mely zajos volt eddig:
Most elhagyott — némává vált —
Az anya-madár, párja-vestve!
Mindnyáját úgy gédelgeté, —
És ime most szárnyat növesztve:
Indul, a hány, annyifelé.

Szegény anyánk! ki özvegységed
Fátylát békén sem hordhatád,
— Mert ah! a köny legjobban éget,
Ha el kell nyomni folyamát! —
Ki önkieserved eltitkolva,
Az árvákét enyhítgetéd:
Most állasz, mint az Iró szóla,
Mint szőlőtő, ha megszedék . . .

Szegény anyánk! ki gyermek-évínk
Szép napjait szebbé tevéd;
Éltünk' mosolyod élteté, mint
Nap a természet életét, —
És míg szemed büntetve intett,
Ajkad békítő csókja várt:
Nem láthatsz most fészked be' minket,
Árván maradt anya-madár! . .

Hogy biztatád a csüggedőbbit!
A bátrat mint jutalmazád!
Hogy adtál öröminckhez többet,
S hordád mindnyájunk bánatát!
Magától nyilt már imakönyved,
Föltárva egy sárgult lapot,
Csak érettünk hullt arra könyved,
— S fészked most üres, elhagyott!

Ne bánd anyánk! az egy helyébe
Hat vár most hön szeretve rád,
 És háromnak zsibongó népe;
 Jó nagyanya! kis unokák!

S benépesül majd nemsokára
 És otthonod lesz mindenik,
 És mind a hat egy szívvvel áldja,
 Hat fészek anyja! lépteid!!

Szász Béla.

Baróthy Ilona.

B. szély.

Irta *Jókai Mór.*

(Vége.)

Az pedig nem volt Dória Bálint, a ki Enricót istenítéletre hívta.

Dória Bálint még akkor egy napi járó földre volt Budapesttől. Mint lábbadozó beteg, sem székéren, sem lóháton nem tehetvén meg a hosszú utat, kénytelen volt arra az unalmas nemére az utazásnak vállalkozni, hogy egy hordhintót két öszvér hátára kötöttek, ebben fekve hozták el nagy vigyázattal egész Hatvanig.

A hatvani csárdában megálltak etetni, s ott épen szemközt találkoztak a királynak egy társzekerész osztályával, mely ruhákat szállított Lengyelországba. Bálint a hintó ablakán keresztül hajolva, beszédbe elegyedett a szekeret kísérő banderista hadnagygyal, s kérdezé tőle, mi ujság Pest-Budán?

— Oh uram! Nagy ujság van! felelt az. Holnap reggel fog a derék vitéz Dória Bálint megvívni a sorompók előtt Cefrani Enricóval, felesége jó nevéért; életre-halálra fognak tusakodni.

— Az lehetetlen! monda Bálint; hisz Dória nincsen otthon.

— Megérkezett tegnap éjjel. Ma hajnalban, hogy a városból kijöttünk, trombitaszó mellett hirdették ki a kihívást; a saját füleimmel hallottam. Bánom, hogy otthon nem lehetek, mikor vívni fognak.

— Lehetetlen! Lehetetlen! ismétlé Dória Bálint.

— Lehetetlen hát! pattogott vissza a hadnagy. Tudom én, hogy lehetetlen. Tudom én, hogy Dória Bálint betegen feküdt hét napi járó földön is. De ha meghallotta, hogy a feleségét meggyalázták, koporsóbul fölkel, mégis eljött, repülve jött, mégis megérkezett. Mégsem volt lehetetlen!

Dória Bálint rögtön nyergeltetett kísérőivel. Alig mondott fogadj Istent a hirmondónak. Sietteté kísérőit, hogy induljanak; ha egész éjjel mennek is, ha minden ló kidül is, holnap reggelre meg kell érkezniök Budavárba.

Mentek is egész éjjel, a lovak rogyásig fárad-

tak; de hajnalra meg is látszott a távolban Budavára.

Az éjjeli utban Bálintot kitörte a láz, a lelki küzdelem segített hozzá. Az izgató harag, a boszu keserü vágya felforraltta véré; egész éjjel arról álmodozott ébren, hogy reggel mint fog ő bálványa rágalmazójával összecsapni. Iszonyu kardcsapásokról álmodott, mik alatt vas törik, ló rogyik, emberhalál esik; s midőn megvirradt a nap, akkor oly bágyadt volt, hogy alig bírta fejét föl-emelni.

Hanem azért mindegy! Mégis helyt kell neki ma állani.

A cinkotai csárdán innen utólérték közel falvakból jövő lovagok, kik azt hihették, hogy a lefüggönyözött öszvérhintóban valami kényes udvarhölgy viteti magát s adogatták az utasítást a kísérőknek, hogy ha a viadalra törekesznek, csak velük tartsanak. Ide kinn fog az megtartatni, a rákosi gyepen. Amott vannak felütve a sátorok, a király és az udvar számára; nagy térség körül-fogva kötéllel, a népségnek belül a tarkára festett sorompók, azokkal a kétnyelvü lobogókkal a rudakon.

A pihent lovas vitézek egyenkint mind elhagyták az öszvérhintót; leghátul maradt az a sietők mögött s akkor érkezett már meg a torna helyére, mikor a hirnök a harmadik kürtszóval adott jelt a viadalra.

Bálintnak ugy tünt föl mindez, mintha csak lázálmainak folytatása volna. A körülkerített viadaltér, mely oly régi ismerőse a hajdan lovagjátékai-ból; a tömérdek ismerős arc, kik őt mind nem látszanak észrevenni, vagy megismerni; — a király és a királyné komoly alakjai az emelvény meny-nyezete alatt; — a cimeres heroldok; — és azután a megnyiló sorompókon egymással szemközt belépő két páncélos viador.

Az egyik Enrico alakja, nemesak cimere-ről ismerni rá, mely paizsán ragyog; de hegyke járásáról, feje hordozásáról is; bár sisakrostélya le van eresztve.

De ki az a másik dalia, ki a hirnök ezen hívására: Dória Bálint jelenj meg! a küzdterre kilép?

Tetőtül talpig páncél fedi tagjait, sisakja leeresztve, csak hosszú arany színt játszó haja hullámzik ki alóla.

Dória Bálint elgondolkozott róla, kinek lehet ismerősei közül olyan szép hosszú aranyszín haja, a minő neki magának volt, míg sebesült fejéről az orvos töbül le nem vágta? Nem emlékezett barátai közül ily alakra.

Pedig jó barátoknak, vagy rokonnak kell lenni, a ki a beteg lovag fegyverzetében helyette kiáll. Nagyon jó barát lehet az, a ki életre-halálra fogad el csatát a felvett címer becsületeért. Hanem hiszen ilyen jó barátja van az embernek igen sok.

Az ismeretlen alak balkarjára csak egy kis göm-

gyok! engem illet e kérdés! Én vagyok Dória Bálint!”

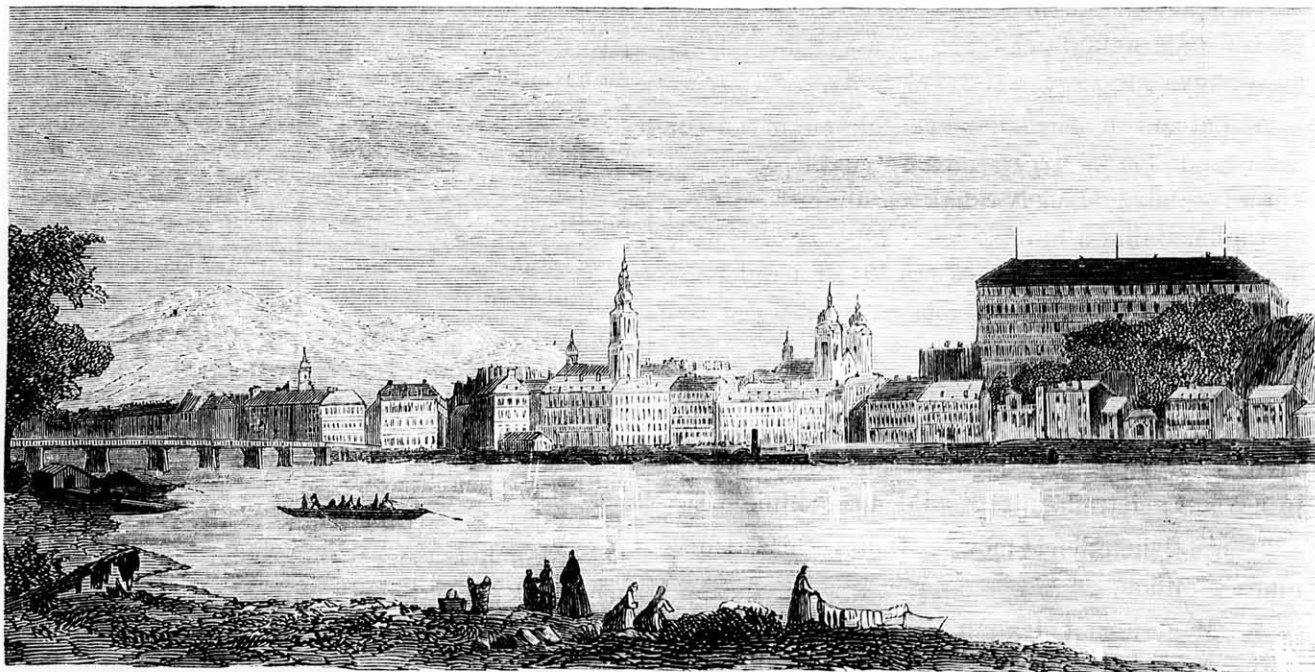
De ezt nem mondhatá el. A jövő pere mindenki figyelmét lefoglalta. Utját nagy néptömeg állta el a sorompóig.

„Előre. A szentháromság egy Isten nevében!”

A Dória-cimeres lovag e szónál elveté magától paizsát, mint ki nem szándékszik védni, csak támadni s két kézre kapva a rettentő „nos ambo“-t, szilaj dühvel rohant ellenfelére; egyetlen ádáz ütést mérve annak oldalára.

Ah, ily ütést nem tehet férfi; így csak asszony üthet, ki férje kardját saját jó híreért fölemelte, s egyetlen ütésben öszpontosítá lelke és teste minden erejét!

Enrico látta a csapást jönni; fel is fogta azt

Linc a Dumáról tekintve. (Asbóth J. „Utazás röptében“ című cikkéhez.)

bölyü paizs volt füzve, minő csak diszmenetekhez, nem viadalhoz való; hanem jobbában felismerő Bálint ősi kardjai közül azt, melynek neve, lapjára arany betűkkel kiverve: „nos ambo“ (mi ketten); hosszú nehéz egyenes kard, nem is egy kézre, de két marokra való. Ez nem jó választás volt. Akárki tette, nem értett a fegyverválasztáshoz.

Bálintnak mindezt végiggondolni lázas látásában csak néhány pillanatnyi ideje volt; a következő pillanatban hangzott a herold kiáltása.

„Dória Bálint, felelj az Isten előtt: tiszta hited szerint akarsz-e megvívni hitvesed ártatlanságáért?”

Bálint lázas kézzel taszítá fel hordszéke ajtaját s kilépett belőle, hogy a hívásra feleljen: „itt va-

paizsával, de rosszul, a kard a paizs szegélyén kicsorbult, de hegyével mélyen behatott a lovag oldalába, ott, hol az öv a páncélt összefoglalja. Enrico messze elterült a csapástól s vére végigfestette a fövényt.

Még egyszer fel akart emelkedni; de ellenfele rátaposott mellére, s legázolta a földre, és akkor vassarkáival sisakos fejére hágva, kardja hegyét a sisakrostélynak szegzé szótlanul.

A királyi hirnök, látva a kihívott bukását, fölkelt emelvényről s átható hangon kiálta:

„Cefrani Enrico lovag, vallj igazat az Isten nevében!”

Cefrani fölemelte jobb kezét, kihullatva markából a kardot.

Ez kegyelemkérés volt.

A győztes dalia levette fejéről a lábát, s arra Cefrani balkönyökére emelkedve, sisakrostélyát feltaszítá. Arca vértelen volt már, de ajka véres.

„Elismered-e, hogy Dória Bálint nejét méltatlanul rágalmaztad?“ kérdé a hírnök.

„Elismerem,“ hörgött a vert lovag, halálkintól vonagolva.

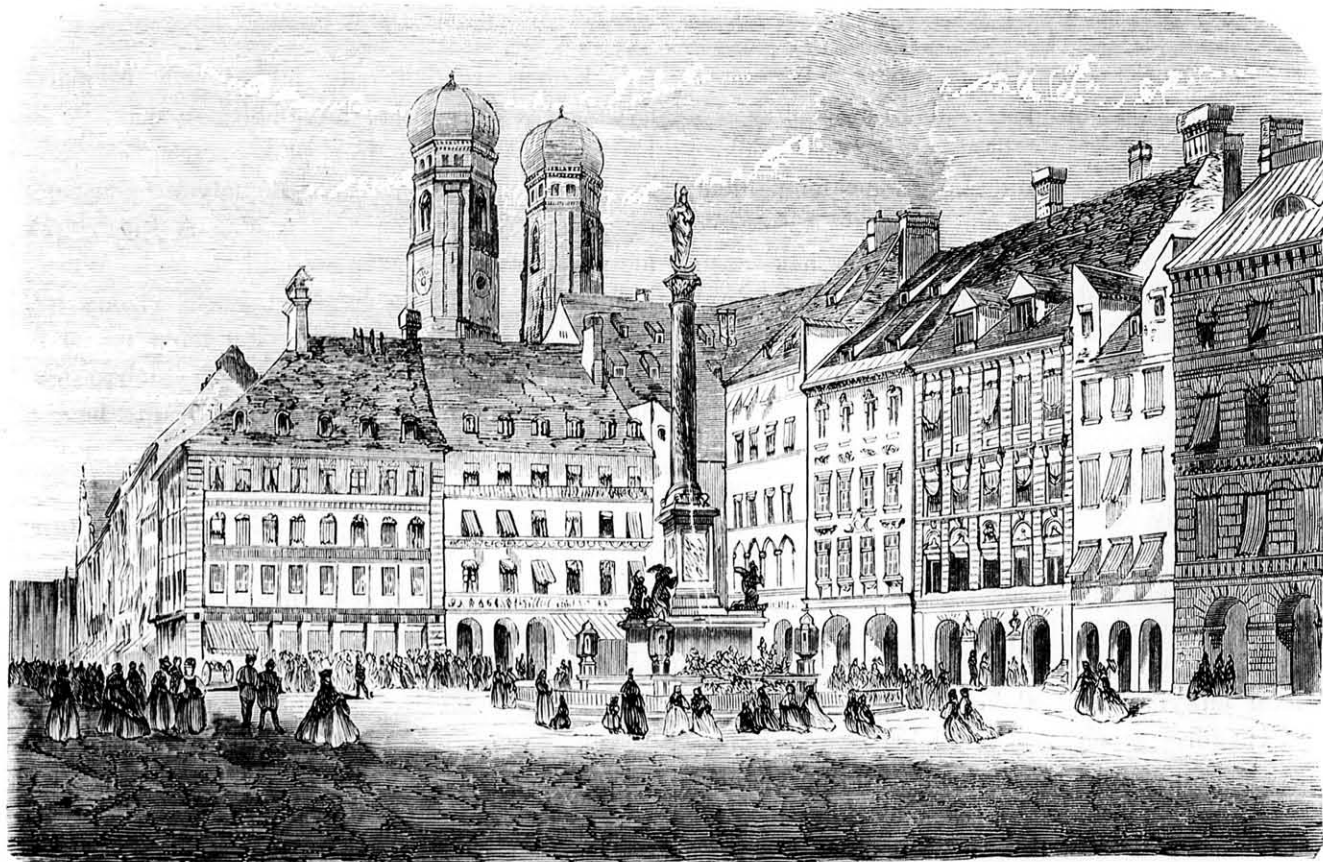
A győztes viador e szónál a királyi sátorröngyözet felé fordult sisakja zárt rostélyával, mintha azt hinné, hogy diadalmas arcának azon is keresztül kell ragyogni, s kardját magasra felemelve, hegyét a királyné felé fordítá, mintha e kard hegye válaszolna arra, a mit egy kigyónyelv he-

A nyomorult orgyilkos egy meggyilkolt angyal arcának szemrehányó tekintetét vitte magával a pokolba.

A kitört zavarban lázas fővel tört magának utat a népen keresztül Dória-Bálint meggyilkolt nejéig, kit a királyné sátorába vittek.

Ilona mosolygott, midőn szemei Bálindra estek; „nem fáj nagyon“, menté magát előtte.

De a férj lábaihoz veté magát s tetőtől talpig csókolgatá a drága termetet, ki ily egyenlőtlen harcra vállalkozott, egy nő egy ördög ellen! Miért fogott az kardot, ki csak virágokat letépní tanult eddig?

München egyik tere a régi városban. [(Asbóth „Utazás röptében“ című cikkéhez.)

gyest mondott.

Abban a percben, midőn karját felemelte, — a levert lovag testének végső erejét, lelkének végső dühét összeszedve, felszökött fektéből, s törét kirántva öve mellől, azt markolatig döfte ellenfelének oldalába, ott, hol a hónalj alatt a pusztá se-lyemköntös látszik.

Egy éles sikoltás hangzott, mely nem férfi hangja volt; a Dória-cimeres lovag elbukott a fővényen s sisakja messze gördült le fejéről.

Az elszörnyedés rémkiáltása zudult fel a tömegből. A meggyilkolt dalia arca női arc volt. Mindenki megismeré benne Baróthy Ilonát, Bálint ifju nejét.

A nő azt mondta: nem fáj *nagyon*; az orvos, ki megvizsgálta a sebet, azt mondá, hogy: „nem fáj soká.“

Ilonának nem sok órája volt élni.

Mikor ezt Bálint megtudta, le akarta saját sebeiről szakgatni a kötélékeket, hogy együtt haljon meg nejével.

Ilona odaölelte őt magához és fülébe sugá:

— Egészen árva legyen-e gyermekünk? Apát anyát veszítsen egyszerre? Maradj itt vele és szeresd őt én helyettem is.

A gyermeket, kit anyja a harc előtt maga után hozatott, hogy ha el talál esni abban, még egyszer megcsókolhassa, odahozták a sátorba. Ilona kar-

jaiba vette őt, megcsókolá, azután férje karjaiba tevő, halkán rebegve:

— Fogadod — haldokló nőd lelkének üdvére,
— hogy élni fogsz — gyermekünkért?

Bálint térdre rogyott, gyermekét kebléhez ölelve, és sóhajta:

— Fogadom. Én lelkem üdvösségére.

Ilona mosolyogva nézett le rájuk: a gyermekre, a ki nevetett, s a férjre, a ki zokogott.

És mikor szemeit lehunyta, — még akkor is mosolygott.

Nem fájt nagyon, s nem fájt soká.

A két öreg, a két apa pedig a tábori ágy fejénél egymás kezét szorítva, suttogá rejtelmesen.

„Ez úgy halt meg, mint férfi.“

„És emez úgy él, mint gyermekének hü dajkája.“

Utazás röptében.

II.

(Linc női. — Búcsuzás a Dunától. — Salzburg és eszthetika. — A civakodó házások büntetése. — Szép tájak. — Salzburg nevezetességei. — A golyókról. — Az osztrák határokon.)

Ha magáról Lincről nem is szólok, kárpoztulás mégis akarok szólni más valami szépről.

Minden eddigi utazó, ha ide ért, megemlékezett a linzi nőkről. És miután különönc lenni nem akarok, én sem mellőzhetem őket. — Az utazók két pártra oszlanak. Némelyek rajongnak ezen szépségekért, mások az egész elterjedt véleményét előítéletnek állítják.

A legvalóbb nézet talán itt is a szélsőségek között leend.

Gyönyörű nap volt, és a város előtt, a pályaudvarnál a sétálók száma roppant nagy. Különösen a polgári osztály volt képviselve. Es kétségkívül ez az irányadó, ha egy vidék lakóinak szépségéről van szó. Az előkelőbb körök nincsenek úgy a vidékhez kötve, mint a polgáriak.

Az éghajlat és a vidék oly lágy, hogy nem csudáltam annyi kedves alakot találni a sétálók között. Ha görög arcélről szó sem lehet is, annyi bizonyos, hogy növésük szép, karcsú; tartásuk, testhorozásuk különösen tetszős és ezek folytán valóban csinos szoborminták volnának.

A tájviselet: arany főkötő, feszes derékfüző, elegans lábruházat — igen emeli szépségüket. Minden egyéb német népviselet, melyet látni alkalmam volt, csak elcsufítja a legszebbet is; különösen a bajor túltesz ebben a tekintetben minden.

Láttam itt sok hosszas orrot, kék szemet, szőke haját. De valami arisztokratikus hiánya a piros arcoknak igen feltűnő. Azt mondják, hogy jószívűek és engedékenyek. Talán azért oly — halaványak. Született bécsi szobalányok többnyire. Itt már kezdetét veszi a női pincérnőség. Az bizonyos, hogy szép leányarc kitűnő kocsmái cég. Csakhogy az ilyen céget közönségesen fel is számítják emberségesen.

Ugy jár az ember velük, mint mikor a második

palack bort rendeli, „de jobbat;“ a csapláros ugyanazt a bort adja, de jobbitja a számlát. — Egy szóval tehát, a linzi nők szépségéről szóló hír nem igazságtalan. És ha némelyek épenséggel rajongnak értük, ez sem csuda. A kies tájék, mely áldva van e szép alakokkal, csak Welsig, Lambachig, Passauig ér. Köröskörül bizony alig lehetne szépzézet tanulmányokat tenni a nőkn. Ha azok köréből jut ide az ember, valóban felüldülve érezheti magát, és már csak csupa hálából is rajonghat a kis linzi boszorkányokért.

Délutáni utunkra készülvén, búcsuznunk kellett a dicsőített linzi szépségektől is. De búcsuztunk még valamitől, mi komolyabb érzelmeket költött — ha nem is a többiekben, mégis bennem.

Mindeddig legalább valami kisért engem hazámtól távozó utamon, mit otthoniasnak, ismeretesnek, ugyszólván honfitársamnak tekinthettem.

Most elmaradt az is. Európa királyi folyója, a Duna volt ez.

Születési helye nem magyar. Tudjuk mind, hogy valami apró sváb városban buzog fel első forrása.

Ismerjük ama derék huszár történetét is, ki ott valami „Bundes“ ügyben járván, lábával befedte a forrást, önelégültséggel mondván: „De hiszen esudálkozni fognak otthon, ha majd egyszerre elakad a Duna.“

És hazánk megszökült határait el is hagyja ismét; de a hová azután lép, magyar föld volt az egykor szintén.

És merre partjai nyúlnak, nyugattól keletig, forrásától kiömléseig látta ő a magyarnak nagyságát, dicsőségét, a nemzet alkonyodni szállott napjának tüdőklő sugarait.

És magyarrá lett keresztelve, magyar bajnokok forró, piros szívvérével.

Még egy utolsó búcsuintést küldtünk e bájos völgy felé.

Azután Salzburgra tartottunk.

Mindig feltünőbb lesz a vidék jellemének változása. A völgyek szűkülnek, a hegyek nyúlnak felfelé. A fenyves kezd terjedni. De még nem juthatott határozott uralomra. Ez fenségesen mogorva tekintetet adhatna. Így vegyíték, határozatlan az egész. Hiányzik az öszhang, mely oly kellemesen érint. A falvak sem olyan fehérek, tiszta csinosak, mint a milyenek az imént elhagyottak voltak. Az egész felfelé akar törni; öröködni látszik; igyekszik a helvét tájak fensége felé. De csak akar, csak öröködik, csak igyekszik.

A plasztikusban pedig soha se szép az örökös, a küzdelem. Csak a győzelem vagy a szerénység, a megadás és a kétségbeesett kín nyugalma szép itt.

Az imént elhagyott vidék a szerénység idyllje. Később látni fogjuk az égbe érő jegesek époszát.

Ez valami — drámaféle.

Ha a természeti szép eszthetikáját írná meg valaki: a holt természetet, a szobrászat és építészet művészeinek találná megfelelőnek. Ezekben pedig semmi helye a küzdelemnek.

Ha kedves olvasóimat talán az ilyen bölcselemi magyarázat úntatná, ime szolgálok egy érthetőbbel.

Ismerünk egy fiatal embert. Már nem mondhatjuk gyermeknek, de férfinak tán egyelőre még kevésbé. Gyönyörű gyermek volt, gyakran csókolgattuk; talán szép férfi is lesz. Jelenleg mint gyermeket még sem akarjuk többé csókolni; mint férfit pedig — még nem akarjuk csókolni. Oly magas, mint bárki. De talán még nagyon is vézna. Meglehet egy kis szakáll is van már; de az oly pelyhes, borzas! A gyermek elragadó gyermeksége, a férfi elragadó biztossága küzd társalgásában. Benne van mindakettő, de nem juthat érvényre egyik sem. Mindig hajbakapnak. És ha egyik-másik mégis győzne: az első sületlenségnek, a másik nevetséges elbizakodásnak vagy épenséggel — szemtelenségnek látszanék.

Hiányzik az öszhang, a határozottság. Mozgásai is oly szögletesek. Egy szó mint száz: csak anyjának tetszik feltétlenül.

Ne legyünk igazságtalanok. Van benne sok szép, sok jó. Valóban, néha szinte tetszhetnék; de ha lehet, mégis mást választunk inkább.

Ugy-e bár ez érthetőbb?

Mindjárt eleinte zavarba hoz a welsi pusztá. Nem olyan pusztá ez, mint a mi magyar pusztánk. Abban tömérdek szépség van, melyről sejtelve sincs

az idegennek. Feltétlenül annak nyújtom az előnyt a púpos vidék előtt, ámbár látni fogja az olvasó, hogy tudom méltányolni ezt is.

De ez nem magyar pusztá. Ez amolyan hegyek közé szorított pusztá. Wels előtt még Marchtrenkbe érünk; ama Trenk család székhelye, melynek egyik ivadéka pandur-vezér volt a hétéves háborúban.

Itt valaha igen szigorúan bántak el a civakodó házaspárokkal. Egy vasbölcsőben ringatták őket nyilvánosan. Ujabb időben átlátták azonban, hogy a helység egész pénze ily vasbölcsőkre fordulna, ha megtartanák a szokást; abba hagyták tehát.

Wels után igen boszantó hely mellett vezet el útunk. Értem a Traunsteint. A hegy maga szép benyomást tesz, különösen: mivel minduntalan más alakban mutatkozik. De egyvalaki úgy találta, hogy ez a hegy ama tizenhatodik Lajos képmása, ki a nép felsége elleni büneiért a vesztőpadon bűnhődött. Azóta minden útikönyv és minden útas itt csak erről tud fecsegni.

Később a Pokol-hegység és néhány középkori vár teszik érdekessé az utat. Hócsúcsok is tűnnek fel néha.

A Vöckla és a Vischah, úgy mint a többi hegyek is, sok nevezetes vasuti építésre adtak alkalmat.

A Waller-tó merül fel előttünk egyszerre. Talán egy mértföldig kísérik partjait. Találkozni fogunk még sok tóval. Ez útunkon az első. Nem is akarok szólni sokat róla, de ha az ember először lát nagyobb tavat, mélyen zöld tükrével, mely a partjaira boruló magas erdőséget és mosolygó fehér helységeket oly bájosan tükrözi vissza — igen kellemesen hat a szemre.

Seekirchenben állunk meg még egyszer, és aztán Salzburgra érünk. Egy szép hölgy tette kötelességünkkel Salzburg megtekintését. Igyekeztünk lehetőleg eleget tenni kötelességünknek.

Talán Németország egyik legfestőibb városkája.

A Stauffen, Untersberg, Göll, Gaisberg stb. havas-bástyákat, fenséges háttért képeznek az olasz városhoz hasonló helységhez. A Salzach által egészen a hegy oldalába van szorítva. Némely részek merőleges sziklaktól lettek leküzdve. Az Untersberg gazdag kőbányája tette lehetővé a márvány oly pazarlását, hogy még a küszöbök és ablakszárnyak is vörös márványból készítvék, majdnem kivétel nélkül. Majd minden házfedél lapos. Olasz dísz, délszaki építészet a havasok között.

Tömérdek templom; sok szép tér, sétány, szo-

bor, szökőkút. És mind erre meredek alapsziklájáról tekint le Hohensalzburg vára.

Salzburg környékéről érdeklél kell, hogy beszéljen az ember. Festői táj, só- és márványbányák, bájos völgyek, kitünő legelőkkel és kitünő marhákkal.

A vidék egyik főbáját veszti ott, hol a szarvasmarhát zárva tartják. Az a legelőre való, mint a

a hol rájuk nem lönek. Katonák nem igen akarnak lenni.

A zene Shakespeareja — Mozart, Salzburgban született. Teophrastus Paracelsus Bombastus, a nagy magicus, szintén. *)

Az Untersbergből várják a németek Nagy Károlyt egész hadseregével. Ez majd szétkergeti a Bundestagot, és egyesíti a harminckét német ha

Török horbélyok. (Proust rajza után. — Lásd szövegét a 90-dik lapon.)

madár a levegőbe, a vad az erdőbe. — Ezek hiánya halottiasá teszi a tájt. Élet és szépség elvész.

Roppant erős lovakat is látfam. Csakhogy vastag fejűek, mint a francia lovak, és hátulsó frontjuk nagyon is kiemelkedő. Majdnem mint az ottani asszonyoknál. A népnél a szürke szín az uralkodó. Kitünő lövészek. De csak ott szeretnek löni,

zát — a maga idejében. Addig csendesen várnak a németek. — Szikla-bak és bivaly is volt itt még hajdanában.

Víg a nép itten, lyrai. Mindenütt tánc, zene és énekszó. Eredeti népdalok, melyeket kár volna lefordítani; gyermetelegségük elveszne:

*) És itt halt meg Magyarország egyik legkitünőbb fia, Szalay László.
(Szerk.)

Az anya gyermekével. (L. szövegét a „Vegyes közlemények“ közt.)

O God un Hear,
Gib ma, wos i begehrr,
I begehrr jo nit viel,
Nuer des, wos i will.

A legsebesebb keringő uralkodik itten. Rugdalóznak, forgatják a lányokat s a szoknya néha magasabbra repül, mint épen kellene. Dorombművészt is mindenütt látni.

Golyva itt tömérdek van; oly gyakori, hogy fel se tűnik, nem is rút. Azt mondják, némely faluban a simanyaku idegeneken sajnálkoznak, és a papok szükségesnek tartják hirdetni a szószékről, hogy az ilyen szerencsétleneken ne vétkezzenek csufolódás által, különben az úr isten majd őket is sima nyakkal fogja büntetni!

Salzburgban, mint határvárosban, útlevelel és pod-

gyászvizsgálatot kellett kiállanunk. Átutazván később még négy országon, volt alkalmam e tényhez önmegelégedett eszmeláncolatot fűzni. Mily példás rend és figyelem! Pesttől Salzburgig háromszor vizsgálták podgyászomat keresztülkaszul.

A másik négy ország könnyelmű hatóságai se ki-, se bemenetelnél a szó teljes értelmében nem is hunyorítottak se útlevelel, se podgyász után.

Nálam nem találtak semmi titkóst. A mit magammal hordottam, az jól el volt rejtve. Szivemben és agyamban.

Miután elindultunk, nemsokára esteledett. Csak egy darabig láttam még az érdektelen bajor hegységeket. Tizenegy órakor értünk Münchenbe. Egy fél óra múlva már kérdezősködtek, milyenek tartom az idevaló sört? **Asbóth János.**

Török borbélyok.

Törökországban a legegyszerűbb és a legcsekélyebb dolog is némi komolysággal megy véghez. Ha például valamely törököt megnyertünk részünkre, és az kész nekünk egy ozman dal valamelyik versét elénekelni, látni fogjuk, hogy előbb mily ovatosan megy a cerimoniás előkészületek szabályain keresztül.

Először is pipáját újra megtömi; ez megtörténvén, szép selyem szakálát kezével párszor megcirógatja. Ezután kémlelődve néz körül, vajjon elegendő figyelemmel hallgatnak-e majd zengő ajkaira? Az is igen sajtáságos és jellemző, hogy mielőtt az énekbe kezdene, előbb néhány összefüggéstelen szót dudol, de oly halkán, hogy a körülállók mitsem értenek; ez a próba kedvéért történik. Ez eljárás után kezét arcára fekteti, de úgy, hogy a hüvelyk-ujj az ajk alá jön, míg a többi ujjak fülét érintik meg. Száját borzasztóan feltátja, és még csak most kezdődik az ének, oly ének, melynek művészi értékét csak török fülek tudják megbecsülni.

Mint címünk is mutatja, mi itt a török borbélyokról akarunk beszélni, azért legjobb lesz, ha olvasóim a számos borbélyműhelyek egyikébe képzelik magukat, itt aztán nyugodtan nézhetjük mesterségük nagyszerű előkészületeit és méltán bámulhatjuk a borbély *áldozatjának* hidegvérűségét, ki megsemmisít a kegyetlen borbély körmei közt. Jónak látom azonban a török borbély érdemeit is elősorolni. Ő tisztelt egyéniség hazájában. Történjék bármi, ő mindent megtud s ő úgy szólván élő ujsága vendégeinek.

Az első vendég, ki műhelyébe lép öreg, megle-

hetősen elhízott török; a borbély különös tisztelettel fogadja és vezeti székéhez. A potrohos török leül a legjobb s a válogatott vendégek mindig jól fizetett székére; a borbély udvariasan veszi le fejéről a nehéz turbánt, aztán nagy kendővel vagy inkább lepedővel egészen betakarja terjedelmes testét úgy, hogy csak fényes, kopasz feje látszik ki.

Most következik a műtétel komikus oldala.

Ugyanis, mialatt a borbély a szappant csendesen habzóvá veri, addig egypár harcias hajlamu légy ostrom alá veszi a magát védeni nem tudó jámbor török kopasz fejét. A kinzott fejbőrének göresös le és föl-rángatásával igyekszik elkergetni az alkalmatlan légsereget, mely már eddig jóval megsaporodott, ezen kellemetlen eljárás azonban nem igen sikerül neki, mert utoljára is belefárad a rángatásba.

De térjünk vissza. A szappan elkészült, a borbély behabozza a kopasz fejet; a szék mögött veder áll, ebben forró víz van, a borbély gyorsan felkapja, áldozatához hajol, s annak fejét ügyesen a vízbe meríti.

Köhögve, és levegő után kapkodva csakhamar megjelen a török vörös arca, azonban az irgalmat nem ismerő borbély újra habozza fejét a szappannal és ismét a csöbörbe ütögeti.

Ezen eljárás több ízben ismételtetik. Utoljára a forró víz helyett majdnem jéghideg vízzel öntetik nyakon a szegény muzulman. A rákvörös arc ennek következtében most oly fehér lesz mint a fal s a szemek bágyadtan becsukódnak. Eddig terjedvén a műtét, a borbély durva kendőket vesz

elő, melyekkel a már eddig is eleget kiállott szegény török fejét olyformán törüli és dörzsöli, hogy valóban csodálkozunk kell az emberi fejbőr tartóssága fölött. Ennyi szenvedés után még csak most tesz a borbély beretválási készüléket.

Estefelé a borbély becsukja műhelyét, és meglátogatja betegeit, mert megjegyzendő, hogy a borbély Törökországban is egy neme az orvos és

sebésznek. Eret vágni, kenőcsöt felragasztani stb., ez mind tudománya körébe tartozik.

Végül nem hallgathatom el azon különös szokást, hogy a törökök azon véleményben vannak, miszerint a fejfájás ellen igen tanácsos szer a fejbőr be-
vágatása s ezen fontos hivatal is a borbély kezében rejlik.

Közli : **Endrefy Kálmán.**

Levelek Párisból.

X.

— 1866. febr. 1. —

(Egy feltűnő színmű. — III. Napoleon tapsa a reactionáriusok ellen. — Magyar ruha a császár báljain s egyebütt. — A magyar ruha ellen és mellett. — A nemzetiségekről. — A képviselő-választások. — Választójogi reformok. — A bálók háziasszonyairól. — Harc a természet szépségei ellen. — Mily úton kaphatni Párisból oltványokat s gyümölcs-csemetéket ingyen? — A párisi iparos ifjak egylete.)

Multkori levelemben egy oly színműről tevék említést, melynek előadása a Théâtre Françaisban botrányt okozott; ma ellenkezőleg, egy másiknak diadalát jegyezhetem fel. Ponsard Ferenc „Szerelmes oroszán“-ja méltó tetszésben részesül.

A rémuralom megbukása után, 1795-ben a köztársaság ellenségei megfenyítésére bizottmány létezék Párisban, melynek befolyásos tagja Humbert volt. A kivándorolt Ars gróf leánya, özv. Maupas marquisnő tehát felkeresi a hatalmas embert, hogy apjának a visszatérhetésre engedelmet eszközöljön. Humbert azon faluból való mesterember fia, a hol az özvegy marquisnő atyjának kastélya állott, s a „vad republikánus“ egykor jól ismerte a szép gyermeket. Az özvegy felelevenítvén a férfiú emlékezetét, ez szerelemre gerjed a bájos ellenség iránt s biztosítja, hogy nem fogja tovább ellenezni a gróf visszatérhetését, egyszersmind megígéri neki, hogy el fog jönni Tallien asszony házához, a hol vele (a marquisnővel) találkoznak.

Tallien asszony terme a finom társaság gyűlőhelye, a hol nem egy visszatért nemes megfordul, s a nyaktiló félelmétől megszabadulva, magát a köztársaságot meri gunyolgatni. Ilyforma megtámadásra a jelenlevő Humbert nemes haragra gerjed, s miután büszkén és tüzes szavakkal megboszulta a népkormányt, a reactio tanyájából kirohan s barátját, a derék Hoche-t a Vendée-ba követi. Özvegy Maupas marquisnő, ki időközben jegyese lön apja jóltevőjének, utána indul. Ars gróf a számüzetésből visszatérvén, miután megtudta, hogy leánya egy „canaille“-nak ígérte oda kezét, a helyett, hogy N. N. vicomtheoz menne férjhez, ismét bujdosásra kárhoztatja magát s a Quiberon-félszigeten kikötő nemesekhez csatlakozik. A kocka

ellenök fordul s a királpártiak Hoche kezébe esnek; közöttök van a marquisnő atyja s az ez által neki szánt mátká is, a vicomte. Előbujván rejtekéből, a melyben addig tartózkodott, a hölgy ismét kegyelmet esd atyja s az algróf számára Humbert utján. A nagylelkű Hoche el is bocsátja a javíthatlan öreget, de nem az ifju ellenséget, s a marquisnő Humbert felesége lesz.

A köztársasági hős kifakadása a reactionárius nemes ellen a legzajosabb tapsokat idézi elő; maga a császár, ki az első előadásnál jelen volt, jónak látta a tetszésnyilvánításra jelt adni. Remek az ifju Bonaparte rövid szóváltása is, midőn a se regtől visszahítt tetszomjas tábornok panasolja a háziasszonynak, mily kínos dolog tétlenül nézni a távolból, hogyan működnek mások, vetélytársai.

A bálók és hangversenyek javában folynak. Az utolsó Tuileria-bálon többi között egy ifju tünt fel ékes magyar öltözete s ügyes tánca által: Karagyorgyevics herceg fia. Magyaroknak nevezzük a ruhát, s a szabás valóban az is, habár a színek, mint értesülünk, szerbek: fehér attila, veres nadrág, violaszin mente. Egy külföldi nőről is hallottunk, ki magyar mentét varrat táncestélyekre, sőt Battyt is, az amerikai állatszelistöt, zsinóros attila és szürk nadrágban ábrázolják a képes lapok. Gyönyörű is az a magyar viselet s óhajtom, hogy otthon is ünnepi alkalommal megtartassék, de mindennapra többféle oknál fogva nem szeretem. Kérem, ne törölje ki, szerkesztő ur, ezen szavakat; egészen magamra veszem érettek a felelősséget.

Nem helyeslém a magyar ruha fölvételét 1858-ban, mert a mi talán jó vala tüntetésnek a bécsi németesítés és központosítás ellen, a hazát lakó többi nemzetiségek megnyerése szempontjából hibának látszott és csak arra szolgált, hogy bennök

is az elkülönítési vágy még jobban felébredjen, s a nemzeti sokféleség még külsőképen is szembe-tűnővé tétessék. Véleményem szerint azt, mi a faj-beli nemzetiséget illeti, háttérbe illik szorítani, s a helyett azt, mi a *politikai* nemzetiségnek emel-tyűje, a szabadságot és egyenlőséget kell inkább honosítani. Mellékesen s alárendelt okok gyanánt még azt is felhozom, hogy a nemzeti viselet többbe kerül a közönségesnél, a mi pedig szűk körülmé-nyeink közepett szintugy figyelmet érdemel. E tekintet főleg azok előtt lehet nem közönyös, a kik külföldi országokba is szoknak utazni s nehogy itt egy-re bámultassanak és mindent drágábban fizesse-nek, kétféle öltözetet kénytelenek csináltatni. Ez a felnőtteket illetőleg legyen mondva. A gyermekre vonatkozólag a szűk nadrág azonfelül a test fejlő-dését akadályoztatja. De a mint resteltem a ma-gyar öltözet behozatalát, ugy átlátom, hogy azt most abbahagyni szintugy hiba lenne, s várni kell, míg a politikai viszonyok változása a ruhacserét ismét megengedi. Állandónak, megvallom, az elő-adott érveken kívül még azért se óhajtom a ma-gyar ruhát, mert attól félek, hogy a zsinóros öltö-ny nemcsak a németektől különbözteti meg maj-dan a magyart, hanem az európai művelődést is hátráltathatná. Cáfoljon meg kérem, szerkesztő ur, ha tévedek, de ne tegye hazafiúi aggodalmaimat *véka* alá, mint tettek azon szerkesztő urak, kik a nemzetiségi kérdéstről irt cikkeimet „tisztelettel félretették.“ *) Hogy ellenféltől nem vesznek fel közleményeket, azt természetesen találok; de hogy baráti kéztől visszautasítják, az különös.

*) Annál örömebbé válnék, mert ezzel t. munkatár-sunk óhajtsával is találkozunk. A mi a magyar öltözetet il-leti, ez 1859 végén demonstrációul szolgált, de ma már nem; fináncivatalnokok, császári adószedők s mindenféle ajuku polgártársaink épen ugy viselik azt, mint a hónapfélék. Szerb, oláh, tót és horvát ifjaink ép oly magyar öltözetben járnak, mint mi, s ezen nemzeti színeiket csak ritkán, ünnepélyes alkalmakkor láthatni, s így az nem hogy elkülönítendő, de sőt legalább az öltözetben egyesítette a testvér nemzeteket. — A magyar öltözet célszerűsége ellen sem lehet kifogásunk, mióta felesleges sallangjaiból s nagyon szűk mivoltából ki-bontakozott; a téli jó meleg süveg s a könnyű nyári kerek kalap bizonyára észszerűbb, mint a civilizáltabb nyugat hó-bortos cylindereje. — A mi a magyar öltözet drágaságát illeti, arra sem panaszkodhatunk, mert ha egy-két garassal többet is fizetünk érte, legalább munkát adtunk a hazai iparnak; aztán meg tovább hordhatjuk budáinkat, atiláinkat, mint a nyugati divat minden évnegyedben változó szabásu és sok-szor igazán célszerűtlen felső kabátjait és izléstelen frakkjait. Magasszáru eszímánkon sem botránkozhatik meg senki, hi-szen majdnem három évtizedig hordta azt egész Európa s ki tudja, nem jön-e rá szeszélye ismét épen akkor felhuzni, mi-kor mi levettük. A mi a gyermek-magyarruhát illeti, azt csak képből ismerjük, mikor Mária Terézia szűk sárga magyar

Hát német vagy kormánylaphoz folyamodjam-e, ha magyar vérem, ha ügyfeleimmel akarom kö-zölni észrevételeimet? Hiszen nem bírálgatási visz-kezeteg, hanem a hazának szeretete készit felszöla-lásra. Avagy nem jobban esnék-e nekem, mindent ugy helyeselni, miként a képviselőház utolsó ma-gatartását helyeslem a nem-magyar nemzetiségű tagok igazolása tárgyában?

Az utolsó választások igen-igen szomorú igaz-ságot derítettek fel előttünk: azt, hogy a közer-kölcösiség, hogy a nép műveltsége mai nap hátrább áll, mint állott 48 előtt. *) Ezen leverő tény okait s az orvoslás eszközeit más alkalommal fogom vizsgálni: ezuttal csak annyit fejezek ki, hogy a bűnösök megfenyítését a jog tisztelete s a nem-zeti becsület egyiránt követelik. Hozzáteszem, hogy a titkos szavazás behozatala nélkül a vesz-tegetést s a községenkinti voks-szedés nélkül az összeütközéseket alig lehetne elkerülni. Francia-országban tíz millióra rug a választók száma, s hála a titkos és helységenkénti szavazásnak, se vesztegetés, se verekedés nem fordul elő. Végre, az egyenlőség érdekében, a nemességet is cen-sus alá vetendőnek tartom, azonképen mint a régi városi polgárokat, és ha azoktól nem vétetik is el a szavazási jog, kik avval eddigelé már éltek, leg-alább a még csak ezentul teljeskorúságot érendő nemes atyafiak ne birjanak többé a nem-nemesek felett kiváltsággal. Erős hitem nékem, hogy az aristokratikus intézmények és szokások, valamint a külföld rokonszenvét csökkentik irányunkban,

nadrágban s aranyrojtos vörös topánban mutatja be a kis József főherceget Magyarország rendjeinek. Mi ugyan magya-ros, de nem szűk s így a fejlődést nem akadályoztató öltözet-ben járattuk gyermekeinket. — Eunyi előny után tehát, melyhez még az is járul, hogy nemzeti öntudatunkat is éb-ren tartja — a mire pedig vajmi szükségünk van! — hát csak hadd hordjuk a magyar öltözetet; egyébiránt azért a pantal-lónokba nem harapunk belé, de az itt-ott elvétve mutatkozó külföldi cylindereket sem ütjük be, mit dühös centralista szomszédaink az érmelyítésig hánytorgatnak. Végül azt is fölemlíthetjük, hogy magában Bécsben majdnem minden har-madik emberen magyar öltözetet láthatni, pedig Bécs-et is világvárosnak mondják.

Szerk.

*) Ezt mi, kik közelről vizsgáljuk az eseményeket, a több helyütt történt kihágások dacára sem mernők állítani; mert ha husz vagy harminc választásnál történtek is, minden-esetre megrovást érdemlő, nem közvetve a nép, hanem egye-sek által indított vesztegetések, verekedések stb., addig száz más esetben a választók politikai érettségük s mérsékletük-nek, jogaik ismerete s gyakorlatának oly szép példáit adták, hogy az csak dicséretükre válhatik, annál inkább, minthogy a szó szoros értelmében vett, tágabb polgári jogokat gyakorló *népünk még fiatal*, s bőlesebbé, higgadtabbá csak az idő teheti.

Szerk.

ugy odahaza a különféle osztály és nemzetiségbeli érdekek összeolvasztásának akadályokat gördítenek elé. Ezt, mint amazt, csak a demokratia elveinek ne csak pusztá szóval vallása, hanem tettel is gyakorlása által remélhetjük elérhetni. De mi annyira megszoktuk az arisztokratia uralmát, hogy úgy látszik, még csak nem is érezzük azt. Minden főhivatal a nagy urak kezében van s még béli háziasszonyul is csak a főnemességből választunk hölgyeket, ha mindjárt orvosnövendékek vagyunk is, vagy technikus ifjak, mintha nem is lenne a kis nemesség vagy a polgári rend, szóval a közép-osztály női tagjai között, a ki egyszer-más-szor akár magára, akár a grófné mellett kitüntetést érdemelne. *)

Olvasóink politikai lapokból tudják, hogy a kormány a luxemburgi kertet megcsontítani s helyébe házakat és utcákat építtetni szándékozik. Oda lesz akkor az a pompás fasor, mely a csillagdához vezet, oda a költői „pépinière“ vagyis faiskola, a maga árnyas és elvonult sétányaival, a maga ezerkétszázféle rózsáival, melyek közül néhány egész télen át virít, s azokkal a szép fajta körtékkel és almákkal, miket az idegen oly méltán meg-

szokott bámulni. Itt eszembe jut, hogy régen készülok honfitársaimat figyelmeztetni, hogy a francia kormány oly bőkezű, miszerint a ki csak kér, mindenkinek ad vagy küld csemetéket és oltványokat a maga legjelesesb gyümölcsfáiból, akár belföldiek legyenek a kérők, akár idegenek. Éljenek tehát kertészeink ez alkalommal s nemesítsék gyümölcsüket a híres francia körte-, alma- és barackfajokkal. E végett semmi egyéb sem kell, mint egy rövid levél akár a luxemburgi, akár a növénykerti igazgatósághoz, következő cím alatt: *à Monsieur l'Architecte du Luxembourg à Paris*; vagy *à Mr. Decaisne, Professeur et Directeur des Cultures au Jardin des Plantes à Paris*. Az illető urak a kívánt növényeket elrakva fel fogják adadni a vasutra s a szállítási költségen kívül egyéb fizetni való nem lesz.

Az itteni magyar iparos-egylet az elköltözött dr. Vásárhelyi helyett Láng urat választotta elnökül. Rólam, mint valaki a „Hazánk s Külföldben“ írta, nem volt szó, de igenis Horn Edéről, ki a segélyegyletek ügyével különösen foglalkozik.

Irányi Dániel.

Egy hét története.

— Február 9. —

Teljes lehetetlenség, hogy most minden órának leszakítsuk virágát. Oly bokrosan terem az folyvást, hogy nem vagyunk képesek egy füzérbe kötni valamennyit. Ennélfogva nem csoda, ha egyikhez másikhöz nem is nyulunk, noha — meglehet — oly szépek, hogy szűkebb időkben egész büszkeséggel pompáztunk volna velök.

A történetbőségnek, vagy is — mint mondani szokták — a gazdagság zavarának kéréjük fölronni azt is, hogy a képzőművészeti társulat jelmezbaljáj-

ról multkor nem tehetünk említést, pedig ez az idény legkedvesebb táncvigalma volt. Azonban most sincs időnk, hogy utólagosan is hosszabb szemlét tartsunk a csinos jelmezekbe öltözött rendezők, a virágokat ábrázoló néhány nő és a föltünően érdekes rococo-fejek fölött. Sietnünk kell, nehogy nyakunkra nőjön az események árja, melyből most egy-egy hét végén bajos dolog kigázolni.

A képviselőház e héten kezdé meg igaz nagy munkáját, előterjesztve a válaszfölratot, mely va-

*) Tisztelt munkatársunk e nézeteit sem hagyhatjuk észrevétel nélkül. Hogy némely arisztokratikus hajlamokat még nem birtunk leküzdeni, az igaz; azonban ez az emberi természetből magyarázható, mert hiszen, kivált vénebb korunkban, a sokáig viselt ruhadaraboktól, ha rongyolódnak is, nem válnak meg egyszerre. De e tekintetben a kép mégsem oly sötét, mint az távolról, tán épen a lapok megrovogató cikkeiből látszik, melyek csak azt mutatják, mikép a közvélemény már nem csupán neveket, de *érdemet* keres. — Hogy a legfőbb hivatalok élén arisztokratikus hangzású neveket látunk, ennek oka, szerintiünk, nem a nemzet arisztokratikus érzelmében, de az (itt bőven ki nem fejthető) politikai viszonyokban rejlik. Egyébiránt a sematizmusok szerint a jelenlegi közigazgatás és igazságszolgáltatás főbb polcain Tuhutum-idejebeli nevet bizony nem sokat találunk, s ha azokon a polgári elem nincs legalább is egyenmértékben képviselve, ezt csak

aazzal indokolhatjuk, mert ez osztály eddigelé nem szánta gyermekeit oly mérvben a tisztviselői, vagy nevezzük hivataloskodó pályára, mint az ön által ugynevezett, de „itt“ már nem igen emlegetett *nemesi osztály*. — Midőn közintézetek, egyletek, testületek élre egyes töredékek csak a mult által fényes, de a jelenben érdemmel nem bíró neveket állítanak, vagy akarnak bálványul felállítani, az ily éretlenség ellen journalisztikánk, — a közvéleménynek nálunk hála istennek még nem „csinált“ képviselője — mindannyiszor kikel; mely tény is elhárítja rólunk a vádat, s a latin közmondással ellenkezőleg: a kivételek itt nem erősítenek. — Végül a bálrendezőket ért szemrehányás elhárítására indiserétióba kell esnünk; ebben a dolog kulesa az, hogy a legvagyonosabb osztály szellemben és kecsékben bájos női (s osztályok mindig lesznek!) a legvagyonosabb, a jótékonyság gyakorlására — mikkel báljaink rendesen össze vannak kötve — kész és képes osztályt magunk után vonják.

lódi remek munka, s becsületére válik a magyar elmének és jellemnek. Az akadémia elnökeért is most ültük meg a gyászünnepet. A Kisfaludy-társaság e héten tartá évi közgyűlését. A redout legfényesebb farsangi ünnepe, a „polgárbál“ pár nap előtt folyt le. A nemzeti színháznak ez elmúlt héten volt az a két estéje, midőn a drámai múzsa is örömekeket és meglepetéseket ért meg, miután az Uralkodó pár jelenléte (az „Idegesek“ és „Kaméliás hölgy“ alkalmával) oly fényes közönséget vont be, minő máskor csak a fényelgő nagy dalműveket szokta látogatni. Budavár királyi palotájában szintén e héten volt a sokat emlegetett udvari bál és miniszteri értekezlet, melyre Belcredi és Mensdorff grófok is fővárosunkba jöttek. — A farsang pedig éppen most éli végnapjait, melyek a vidámság, tréfa és jókedv csillogásában szoktak elenyészni, mint szikrák között a röppentyük.

Ime, részletes rajzok helyett száraz címjegyzéke azoknak a történeteknek, melyek e héten Budapestnek egy valódi világáros fényét kölcsönözték.

A polgárbál, mely mult kedden a redout termeit, csarnokát és lépcsőházát ezeregy-éjszakai látvány színhelyévé tette, oly hódolati ünnep volt, melyet legelőször kell emlitenünk. Több mint háromezerből álló sokaság gyűlt össze a ragyogón világított pompás helyiségbe, s oly tarka látvány volt, minő csak ritkán fordul elő. A hölgyek drága ruhákban és ékszerektől ragyogtak, s a férfiak fekete seregében a festői magyar disz-öltözékek és katonai egyenruhák érdekes változatosságot idéztek elő. Egy pár óra kellett hozzá, míg a szorongásban minden föltünőbb jelenséget és csoportozatot szemügyre vehetünk. Az uszályok sok helyt valódi thermopilei szorost képeztek, melyen lehetlen volt áthatolni. A zenekarral szemközt állt a bibor menyeczet, egész kamélias-ligetektől környezve, nagy aranyos bársony redőzettel, ragyogó tükörrel, bokkrétákkal és pompás két támlánnyal. Ide várták az Uralkodó-párt, s a várakozás izgalmasában tán senki sem is hallá a harsogó zenét, s még a fiatal-ság sem vette zokon, hogy e szorongásban lehetlen volt helyet szorítani egy-egy táncör számára.

Fél tizkor a lépcsőzet és előcsarnok sorfalai közt, éljenektől üdvözölve, a néphymusz hangjai mellett haladtak át Ó Felségeik. A császár magyar tábornoki egyenruhában jelent meg, a bájos királyi asszony pedig ezüst levélkéekkel behintett egyszerű fehér tarlatán öltözékben, míg gazdag esomókba szedett hajfonadékai gyöngyosorokkal és gyémántokkal voltak körültekerve, nyakát szintén gyöngyfüzér diszíté, s kezében a lépcső alján átnyujtott

bokréta, melyben kék és fehér jácintok képviselék a bajor színeket.

Igy lépdelt, legmagasb férje karjain, szépsége fényében, arcán a legszivélyesb mosolylyal, s szemében könyekkel.

Nem ez az első eset, hogy ennyire meghatá a magyar főváros szivből jövő lelkesülése. Észre kellett vennie, hogy nem az a hideg, feszes hódolat ez, mely csak csillog és nem melegít, hanem valódi szeretet, melyet a jóság és a legmagasb hazai érdekek iránti rokonszenv ébresztett itt a szivekben. E zaj, mely léptein támad, nem bánthatja a fület, mert ez a nép egy-egy rövid, de sokat kifejező ékesszólása. Örömhangok, melylyel az uralkodó ház azon legelső Asszonyát üdvözlük, ki nyelvünket folyékonyan beszéli, s írónkat örömet olvassa.

Rövid húsz percig mulattak, körsétát téve az egész helyiségben, melynek éljenező sokasága mindenütt tiszteletteljesen nyitott útát.

Egy külföldi levelező, látván a magasra emelt ezer meg ezer fehér keztyüs kezét, mely fővegeket, kendőket s virágbokkrétákat lebegtetett, s hallván e hatalmas éljenzést, egész megilletődve mondá:

— Mennyi diadalünnepet láttam világárosokban, mennyi pompának és zajnak valék tanúja, s mégis e fogadás egészen meglep! Valami saját-szerű kifejezés van ebben, mely meghat, a nélkül, hogy érteném. Mondja meg ön, mi az, a mi e zajból úgy a szivhez szól?

— Egy sokat szenvedett nép erős reménye — felelém neki.

— Önök megérdemlik, — viszonzá a jó francia, — hogy e reményük teljesüljön.

Melegen szorított kezét, s utána nézve, elgondoltuk: annak, hogy oly kevés barátja van e nemzetnek a távoli boldog országok fiai között, oka nem egyéb, minthogy közülök csak kevesen ismernek bennünket; sőt azok közt is, kik oly közel laknak hozzánk, oly sokan még ma is félreismernek.

Van-e hát fontosabb érdekünk, minthogy megismertessük magunkat a nagy világ előtt? Hajdan hősiességünket az egész földrész bámulá; de új idők jöttek, s ma már egészen más ut vezet a nemzetek rokonszenvéhez. Ez út a műveltség útja, mely előttünk is nyitva áll.

A Kisfaludy-társaság közgyűlésén *Toldy Ferenc*, a másodelnök, s *Greguss*, a titkár, nem ok nélkül buzdíták a közönséget az irodalom egy oly ágának melegebb pártolására, mely világszerte a közműveltség egyik fokmérője. A nemzeteket

nem csupán a kereskedelmi esere teszi barátokká, hanem az is, ha szellemi kincseket cserélhetnek ki egymással. Igaza van Toldynak, midőn oly nagy hittel mondá, hogy bár korunkban az anyag és szellem küzdenek egymással, azért a költészet sohasem vesztheti el jelentőségét, mert az ő bájveszseje alól az emberiség nem nő ki soha!

Harminc éve, hogy ez irodalmi társaság megalakult, akkori alkotói közül ma már csak kettő él: Toldy és Zádor. E harminc évben tizenkettő nem volt az életé. E társulatnak is, mint az egész hazának, egy szomorú emlékű rendszer igája alatt a tetszhalottság zsibbadt álmát kellett szenvednie. Hat év előtt támadt föl ismét, hogy az ujjászületés nehéz fokozatain ismét átmenjen. Támadtak pártfogói a közönségben, s számára tehetségek az irodalomban; de a közrészvét maig sem elég nagy iránta, (összes tőkége 25,664 ft.) a legnagyobb elmét pedig, mely körében felmerült, négy év után megint el kellett vesztenie.

Ép e napon tartott fölötte *Béreczy Károly* emlékeszédet, s mindnyájan nehéz szívvel gondoltunk rá, hogy *Madách Imrének*, e mély szellemű bölcsész-költőnek, kit az élet annyi csapással sujtott, s ki a világnak (mert ez valóban világ-mű) az „Ember tragédiáját“ hagyá örökségül, a sors nem engedé meg, hogy dicsőségét minél több munkával növelje. Vele a költészet egy új világrésze merült föl és tünt el az idő folyásán, és mert nagyot alkotott, és mert korán elköltözött tőlünk, irodalmunk örök büszkesége és gyásza marad. Életét, szenvedéseit, munkásságát és szellemének fejlődését *Béreczy Károly* igen érdekes vonásokkal rajzoló elénk, s örömmel hiszszük, hogy majdan egész részletességgel kidolgozott életrajzot is ad

róla, ha *Madách Imrének* rája bizott hagyományait rövid időn ki fogja adni.

A közgyűlés többi részét *Szász Károlynak* „Emlékezés atyámra“ című meleg bensőséggel irt elégiája, és *Gyulai Pálnak* „Az anya“ című kedélyes rajza képezték.

Az akadémia fényes nagyterme, hol e gyűlés volt, ezúttal csak félig telt meg. „Az összes emberiség szebb fele, a nő-nem“, a hosszú karzatoknak csak első széksorait foglalá el; s „a másik félnek virága, az ifjuság“ volt csupán nagy számmal képviselve. A főrangúak közül alig láttunk egy-kettőt. Tán a bál-élvek s ünnepek fáradalmait pihenék, vagy új örömekre készültek? A harmadik lehetőséget, hogy a hazai szépirodalom ügye közönyös előttük: nem akarjuk föltenni. Ha egyéb nem, *Madách* emléke vonzerővel lehetett volna rájuk nézve?

Székács — e nemes szellemű pap — egykor egy jeles színész koporsója fölött mondá: „boldog a nemzet, mely becsülni tudja dicsőit, mert kebléből egymás után támadnak a dicsők!“ Jó, ha e szavakat néha viszhangozzuk, mert szükség van erre gyakorta. Nálunk még igen sokszor az előkelőség tekintélye szükséges, hogy avval együtt a nagy képesség elismertessék. E nélkül tán még az akadémia nagy nevű és még nagyobb érdemű volt elnökének, gr. *Dessewffy*nek gyászünnepe sem lett volna ily fényes. Csütörtökön a plébánia templomban, hol a hercegprímás vezeté a gyászszertartást, nagyon sokan gyültek össze, hogy a *Mozart* requiemének mélyen megható hangjai mellett mondjanak áldást annak hamvaira, ki maga után két nagy emléket hagyott — az akadémiai palotát és a földhitelintézetet. **Vadnai Károly.**

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

— (*Az anya és gyermeke.*) A festészet feladata, — mennyiben az nem illusztráció, — hogy önmagában is egy-egy eszmét, gondolatot testesítsen meg, művészileg szép formákban, s minél tökéletesebb a kép, annál többet beszél az tárgyáról önmaga, annál kevesebb magyarázat kell hozzá. E tekintet alá esnek különösen az ugynevezett genre- vagyis életképek. — Mai számunkban az „Anya és gyermeke“ feliratu rajz ilyenmü képet állít a szemlélő elé, mely bárha nem sugározhatja vissza azt az elevenséget, mit a tökélyesb olajfestményeken tapasztalunk, egyszerű kompositiója s kivitelében mindazáltal oly kedves, oly gyöngéd családi jelenetet ábrázol, melynek költőiségét fel

tudja mindenki fogni, ki az anyai szeretet s anyai örömek érzetét ismeri. (Szerk.)

— (*Rendkívüli emlékezőtehetséggel bíró egyének.*)

1. *Esdrás* zsidó főpap, ki nemzetének — az isten választott népének — minden szent könyvét egy szó hiba nélkül tudta könyv nélkül. — 2. *Cyrus*, persák királya, több százezerekből álló hadseregében minden katonáját nevé szólította. Hasonlóképen *Lucius Scipio* római hadvezér is. — 3. *Pontus* és *Bithynia* utolsó királya, VI. vagy nagy *Mithridates*, tudós és író, (kit *Pompejus* legyőzött), ki Róma ellen háromszor küzdött (87—84, 83—81, 74—64 K. e.): birodalmában uralma alatt élő 22 nemzetnek nyelvén beszélt — mint született nyelv-

vén. — 4. *Publius Aelius Hadrianus*, (uralkodott 117—138 K. u.), „ki egész birodalmát többnyire gyalog beutazván, mindenütt a nyomtatott népműtőjeként jelent meg“ — minden helyeket, dolgokat, jelen nem levő katonáit nevökön előszámlálta. — 5. *Cyneas, Pyrrhus* epirusi király követe, Rómába jövelete után másnap az egész római tanácsot és nemesi rendet saját nevén szólította és köszöntötte. — 6. *Themistokles* oly jeles elméjű volt, hogy Simonidesnek, ki azt ígérte, hogy az emlékezés mesterségét neki megtanítja, azt mondta: „hogy inkább szeretné, ha az elfelejtés mesterségét tanítaná meg; mert azokra is emlékeznek, a mikre nem akarna.“ — 7. *Cajus Sallustius Crispus*, (született 85-ben K. e.) Demosthenesnek, az ó-kor leghiresebb s legremekőbb szónokának minden munkáit könyv nélkül tudta. — 8. *Avicenna* Aristotelesnek egész eszmevilágtanát, metaphysikáját, tudta. — 9. A nevezetes római szónok, *Hortensius* írás nélkül minden elmélkedéseit elmondotta. — 10. *M. Tullius Cicero* azt mondta magáról, hogy soha semmit nem hallott, mire világosan ne emlékeznek. — 11. *Seneca* azt mondta magáról, hogy tanítójának egy olvasása után kétezer szót tanult meg, mit az olvasás után azon renddel, melylyel mondattak, visszafelé könyv nélkül elmondott és 200 verset eleitől végig és megfordítva. **Közli: Gönczy Benő.**

— (*Hírlap-statisztika.*) Egy bostoni lap kimutatása szerint az Egyesült amerikai államokban 4754 lap jelenik meg. New-Yorkban 709, Pennsylvániában 437, Ohioiban 405, Illinoisban 230 Massachusettsben 231, Virginiában 142, Missouriban 109, stb. Ha oly sok az előfizető közönség is, mint a szerkesztő, úgy van mit irigyelnünk az amerikaiaktól.

— (*Új ipar.*) Az elefántesont hulladékaiból egy amerikai vegyésznek sikerült igen szép sima és tartós papírt állítani elő. Finomsága tulsz a legfinomabb velinpapíron is. A vegyész egy papír-

gyárossal szövetkezett, s a Hartfort-Daily-Courent egyik száma, mutatóványképen ily papírra nyomva jelent meg.

— (*Tűzellenes szer.*) Bizonyos Seidl nevű porosz tudós fontos fölfedezéssel áll elő. Oly vegytü-
léket talált föl, melylyel a mit bemázolnak, a tűz ellen biztosítva van. Ő maga ismerteti találmányát egyik porosz lapban, és számos aláírásu bizonyítványt mellékelve, a következőket mondja: Egy tülldarabot áztatott a folyadékba s a lángok nem árthattak a különben könnyen gyuló szövetnek; egy kis deszkabódén, mely szalmával volt fedve, s terpetinnel és petroleummal megtöltve, a meglocsolás után a tűz egyetlen szál szalmába sem tudott bele kapni; tíz font löport egy nyitott hordóban tűz mellé állított, s dacára, hogy a láng a hordóra csapkodott, a lőpor lobbanékony-sága nem volt képes a folyadék erejét megtörni. Ha igaz, mit dr. Seidl ur beszél, találmánya fölötte fontos.

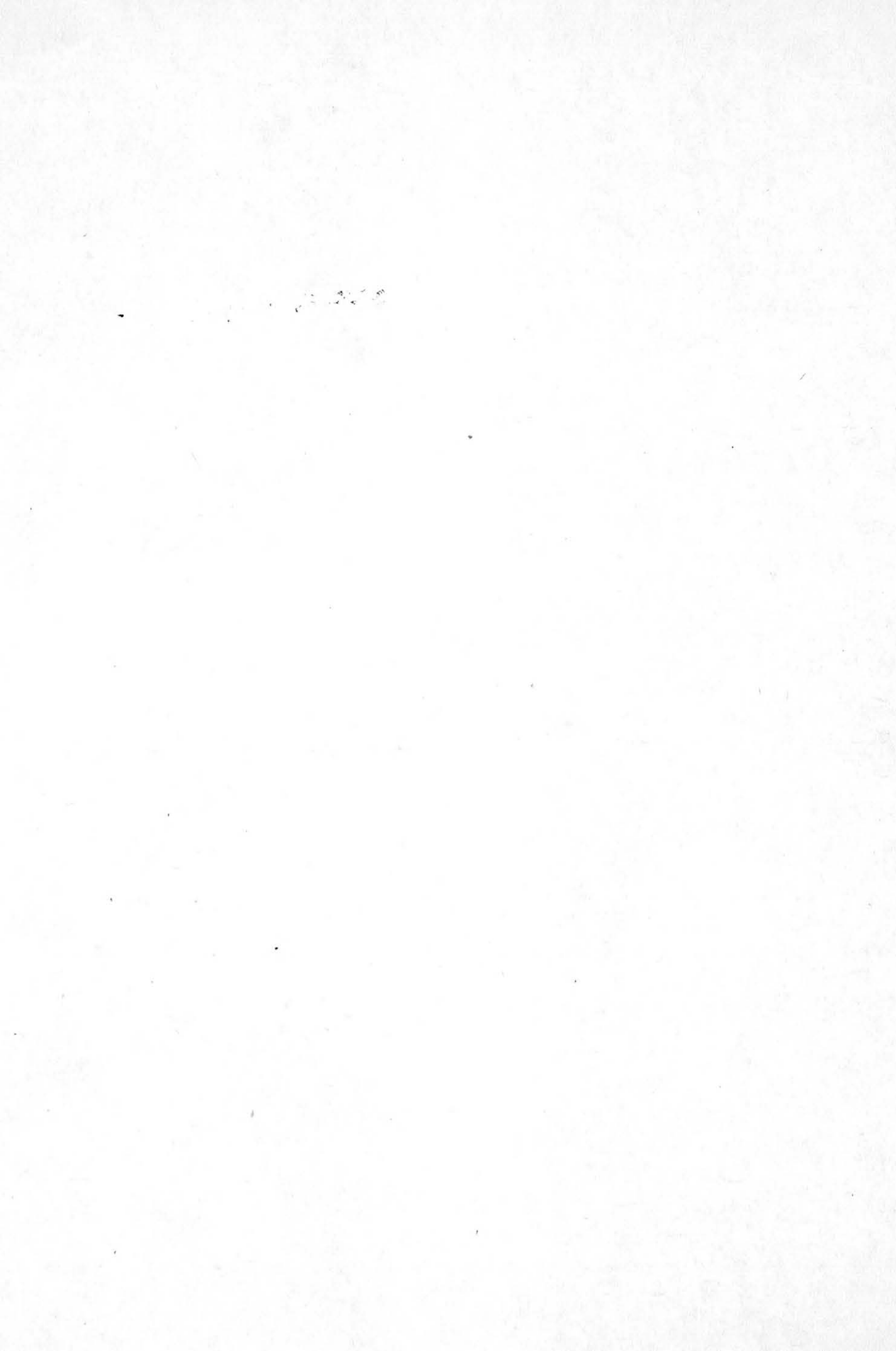
— (*Hírlaptudósítók a harctéren.*) Az amerikai polgárháboru, mely minden tekintetben szokatlan, óriási erő kifejtést hozott létre, a hírlapirodalomban is rendkívüli jelenségeket mutathat föl. Maga a világhírű „Times“ háttérbe szorul pl. a „New-York Herald“ mellett, melynek a harc különböző pontjain nem kevesebb, mint 63 tudósítója volt. Őt a csatatéren hullott el ezek közül; a legtöbb sebekkel rakottan tért vissza; sokan hónapokig fogva voltak. E lap mindenik tudósítóját teljesen fölfegyverezte, sátor, lovat adott nekik, s minde-
nekfelett korlátlan fölhatalmazást a költségekre nézve. Egyetlen tudósításért az egyik levelező 1400, egy másik 2500 ftot adott ki. 123 lovat küldött a „Herald“ a harc folyama alatt tudósítóinak; ezek nagyrészt odavesztek, csak 55 került vissza, szánandó állapotban. Négy év alatt 1,600,000 ftot költött e lap tudósítóira; csak így volt lehetséges, hogy hireivel minden mást megelőzzön, s hogy még a kormánynál is jobban legyen értesülve.

K é p t a l á n y

(Megfejtése a 7-dik számban lesz.)

A múlt évi folyam utolsó számában közölt képtalány értelme ez: „Két urnak nem lehet szolgálni.“

roncsényt és Felső-Bányát Ő Felsege az örökösöknek; Bozóné sz. Teleki gfnő, Teleki Klementina gfnő, Földváriné sz. Teleki gfnő, s Teleki Sándor és Gyula gfnoknak visszaadni méltóztatott.

— (*Fejedelmi adományok.*) Duschek, volt magyar pénzügyminiszternek, ki jelenleg Horvátországban tartózkodik Ő Felsege élethossziglan tartó évi 3000 fnyi nyugdíjat rendelt; a pilis-szántói égetteknék pedig Ő Felsege saját magánpénztárából 2000 ftot adományozott.

— (*A párisi „Illustration“*) közelebbi száma első lapján Deák Ferenc arcképét hozza, melegen írt sorok kíséretében.

— (*A nyomdász-segélyző-egylet bálja*) mult vasárnap igen kedélyesen folyt le a terézvárosi „Arany-horgony“-hoz címzett teremben. A terem virágokkal volt díszítve; a bejárattal szemben Guttenberg arc képe függött s alatta egy kézi sajtó. Mintegy 500-an lehettek jelen, s köztök az irodalmat és journalistikát számosan képviselték. A rendezés sikerében Urschitz Jakab urnak, az Emich-nyomda művezetőjének sok része volt. A rendkívüli csinnal kiállított táncrendet, mint a hazai nyomdászati kitűnő termékét. a párisi világkiállításra is elküldik. A jótékony célra a bevételből 500 ft maradt.

— (*Az „Afrikai nő“*) előadása e hétre van kitéve a nemzeti színháznál. Az öltözékek, a díszítmények mind újak, s fényesek is. A harmadik felvonásban előforduló hajó a szabad tengeren valódi mestermű. Ez a vihar alatt mozog, hintálódzik, s el fog süllyedni; szélessége 28 láb, mélysége pedig 20. Baldenwein gépészünk vezetése alatt készült.

— (*A nemzeti színházban*) Ő Felsegeik ittléte alatt egyszer „théâtre parée“, vagyis oly előadás lesz, melyen csak azok jelenhetnek meg, a kik meghívást nyernek. A budai várpalotában hír szerint udv. hangverseny is fog tartatni, melynél a hegedűrészt Reményi vezetné.

— (*Malvieux,*) a pénzvilágban és polgártársai közt igen ösmert pesti nagykereskedő és bankár, tevékeny életének 83-dik évében, febr. 6-án rövid betegség után elhunyt.

— (*Az első képviselőválasztás Erdélyben*) febr. 1-én történt meg Oláhfaluban; egyhangulag Gál Jánost választották meg.

— (*Magyarok sirjai keleten.*) Az akadémia egyik közelebbi ülésében Kubinyi Ferenc, ősz tudósunk, „Rodostó, Nikomedia és Galata“ cím alatt igen érdekes részleteket olvasott föl keleti utazásából. Midőn a magyar köldöttséggel Konstantinápolyban járt Mátyás király könyvtárának maradványait föl kutatni, Kubinyi Ferenc ez alkalommal a magyar emigráció hőseinek sirhelyeit is meglátogatta. Kirándult Nikodemiába, hol megnézte *Tökhöly Imre* és neje *Zrinyi Ilona* fehérmárványból készült sir- emlékéit, melynek köve ugyan még ép, de a felirat már lekopott. Rodostóban *II. Rákóczi Ferencnek* „szeralj“ név alatt ismert palotája volt, melyhez egy kath. templom járult, hol Rákóczy naponként imádkozott. E templom fennmaradását *Mikes Kelemennek* köszönhetjük; de a misemondó ruhák már

elvesztek, a sirkertben az emlékkövek latin feliratait elpusztultak. Pedig itt sok magyar aluszsza örök álmát. Galatában is meglátogató Kubinyi az ott eltemetett magyarok sirjait, s mindez emlékkövek feliratairól másolatokat és rajzokat hozott.

— (*Amerikai húskivonat.*) Amerika némely vidékén annyi szarvasmarha tenyészik vadon, hogy évenként százezerrel vágják le csupán a bőréért, a húsát pedig, mint haszonvehetlent, eddig eldobták. Ujabban Liebig vegytanár ajánlatára ezen húsból kivonatot (extract.) készítenek, s ezt Európába szállítják. A huskivonat a legerősebb táplálék s Németországban oly nagy részvétre talált, hogy nem győznek eleget szállítani. Amerikából pár év óta nagy mennyiségben hoztak Európába zsirt és szalonnát is, a mi még nálunk is kellendőségre talál, miután onnan ideszállítva a messzeség dacára mégis olcsóbbra jő, mint saját termesztésünk. Az amerikai húskivonat is bizonynyal nemsokára eljut hozzánk.

— (*Stralsundban*) vannak a leghiresebb kártyagyárok, e városka látja el fél Európát kártyákkal. Lakosainak nagy része a kártyagyártásból él. Az ottani gyárok a mult év alatt majd 20 millió tucat kártyát állítottak elő. E gyárakban naponként 20—25 ezer játék kártya készül.

— (*Macska-kóroda.*) Taylor Bayard kövekezőket írja „Keleti utazásaiban“: „A legfigyelemreméltóbb ritkaságok közé tartozik mindenesetre az alleppói macskakóroda, melyet egy gazdag muzulman alapított, ki egész életében nagy tisztelője és kedvelője volt a macskáknak. Az épület, melyet e célra vett meg, egy régi moshé (török templom), hol jelenleg kórodai igazgató és szolgálat-személyzet látja el naponként a négy lábú nyávigó seregletet. Életük végnapját élő öreg és gazdátlan cicák barátságos menhelyet találnak e kórodában, mely a lehető legkomikusabb képet nyújtja, midőn a tengernyi macska az épület folyosóján egybegyűlve étkezik.“

Irodalom.

— (*A „Családi kör“*) női lapra vonatkozólag úgy értesülünk, hogy abban közelebb oly ismertnevű írók is fognak írni, kiknek neveivel e helyen tán ritkábban vagy régebben találkozott az olvasó közönség. E lapnak mult számunkban megemlített nagy és szép könyvmatu jutalomképeére vonatkozólag utólagosan még megemlítjük, hogy az az országgyűlésnek a budai trónteremben való megnyitását ábrázolja. A kép főpontját képezi a trónon ülő fejedelem, a mint a trónbeszédet fölolvassa. Körülötte gr. Crenneville s más szárnysegédek, gr. Károlyi György koronaőr s a többi, jól arcképezve szemlélhetők. Ő Felsegével szemben a hg-prímás ő eminentiáját s e mögött és körülötte a főrendeket és képviselőket láthatni, kik közül csak Bartalt, Sennyeyt, Deákot, Ghyczyt, Tiszát, Klauzált, Nyárit, Szentkirályit, Andrást, Szentiványit, Jókait, Ürményit, Horvát Boldizsárt, Podmaniczkyt sat. említjük, kiket mind föliismerhetni. A nagy szorgalommal kivitt képet Kratzler, e nemben ösmert művész készíté.

Nemzeti színház.

Előadásra ki vannak tűzve: febr. 11. *Lelenc*. 12. *Farsangi iskola*. 13. *Afrikai nő*. 14. szünnap. 15. *Alarcos bál*. 16. *Edda*. 17. *Afrikai nő*.

(Folytatása a túloldalon.)

Szerkesztői üzenetek.

— **Londonba**: A többrendbeli szives küldeményt örömmel vettük s m. G. S-nának a cikk és képek megjelenése előtt is köszönetünket kérjük kifejezni. A többire nézve rövid időn magánlevél meg.

— **N.-Kőrösre**: Sz. S-nak. Ránk nézve mind igen érdekes s hiszszük, hogy a közönségre nézve is azok.

— **Gödöllőre**. Az egyikre válaszuk megjelent a gyors közlésben; ilyeseket gyakrabban is szívesen veszünk. A másikban — egyes szépségei mellett — hiányok is vannak, s épen ilyenekben kell azokat nagyon kerülni.

— **Szabadkára**: Jó, s fogjuk közölni, de csak nyáron, mikor sokkal alkalomzerűbb lesz. Ohajtását néhány hét múlva teljesíthetjük csak s hogy meg ne feledkezzünk róla, alkalmilag figyelmeztetést kérünk.

— **Lovrinba**: K. J.-nak. Ha lesz eredmény, tudatni fogjuk. — A „Lázus álom“, „Hörihorgas úrhoz“ és „Arcképem“ című verseket átküldtük a „Bolond Miska“ szerkesztőjének.

— **Pesten**: Cs. F.-nek. A nagyérdékű szobor kitünő fényképe s a hozzá mellékelte becses adatokért fogadjuk őszinte köszönetünket. A fényképre nézve ohajtása szerint fogunk intézkedni.

— **Vönöckre**: S. L.-nek. Érdeklél olvastuk becses tudósításából, hogy azon ház, melyben Kisfaludy Károly Vönöckön néjénél lakott, jelenleg oly jó kezekben van; de sajnálkozva értesültünk arról, hogy azon szobákat, melyeket ezen kitünő költőnk kifestett, — később bemeszelték. Kisfaludy Károlyt képzőművészeink is tisztelhetik, mert ő a festészetet is művelte, akkor midőn a művészet ezen ágának honunkban alig volt képviselője, s ezek tán szolgálhatnának tanácsos, miként lehetne a mészréteget a falokról a nélkül eltávolítani, hogy a most elfödött s talán érdekes festés csorbát ne szenvedjen. Ha ez iránt utbaigazítást nyernénk, azt szívesen közöljük önnel.

— **H.-Dorogra**: T. M.-nak. Köszönjük a tudósítást; egyébiránt becses levele vételekor más oldalról nagyon értékes s épen az önnél kerestek adatokhoz jutottunk. Dús tapasztalataiból időnként egy s más följegyzéseket kérnénk.

— **Pesten**: K. L.-nak. Némely cikknek még tovább kellett várnia, mivel részben a sorrendet, részben az időszerűséget kell figyelembe vennünk. Az ön cikkeit még az is kélelteté, hogy az ilyeseket rajz kíséretében szeretünk adni s eddig csak az egyikhez, a „K... f... höz“ kaphattunk.

— **Künszentmiklósról**: Ha a többiek fölött elsőseget nyer, csak a jövő hó közepén jöhet. Az eddigi rend és költségvetéstől el nem térhetünk.

— **Pestre**: B. G.-nak. A közlémény igen érdekes, s hogy mielőbb tért nyerhessünk számára, két részre osztjuk.

— **Szabadkára**: K-nak. Egyik sem felel meg a szigorúbb követeléseknek.

— **Kis-Szebenbe**: Z. J.-nak. Nem rajtunk múlt; egyébiránt most is igérjük megjelenését.

— **Székes-Fehérvárról**: U. G.-nak. „A rab“ nem marad sokáig szerkesztőségi fiókunkba zárva.

— **Jolsvára**: S. G.-nak. A visszaemlékezés örömközpontjaink szolgált. A közlémény becses.

— **Belényesre**: Az egyik tárgya, a másik meg terjedelménél fogva nem jelenhetik meg; kívánsága szerint rendelkezünk vele.

— **H.-Pályiba**: Az apróságok közt talán lesz használható, de az ige nélküli hosszu regét, bár elhiszszük, hogy nehéz volt azt „készíteni“, még sem adjuk. Oly meddő munka az, mint az egyhábon ugrálás, s épen oly izléstelen.

— **Pesten**: E. K.-nak. A multheti nem, de a legutóbbi megjelenik.

A kiadóhivatal üzenetei.

— **N.-Szebenbe**: K. H. B. Innen febr. 1-jén indult el. — **A kolozsvári u. coll. olv.-egyletének**: A hiba onnan eredt, mert a levélben nem volt pontosan följegyezve: melyik jutalomkép csomaglási díja a pénz. Egyáltalán kérjük t. előfizetőinket, pontosan kitenni a csomaglási illeték beküldésekor: a multévi „Dobozi“, vagy az ez évre készülő jutalomképre szól-e az? A küldött-második példányra nézve kérjük a t. egyletet azt megtartani.

Vasutak közlekedése.

A délkeleti vaspályán.

Bécs	Ind.	7 ó. 45 p. r.	8 ó. — p. e.
Érsekújvár	„	1 „ 20 „ du.	1 „ 48 „ éj.
Pest	„	5 „ 35 „ du.	6 „ 25 „ r.
Cegléd	„	8 „ 27 „ du.	9 „ 4 „ r.
Szeged	„	12 „ 17 „ éj.	3 „ 50 „ du.
Temesvár	Érk.	5 „ 20 „ r.	10 „ 18 „ e.

Temesvár	Ind.	10 ó. 32 p. éj.	5 ó. 19 p. r.
Szeged	„	2 „ 25 „ r.	12 „ 15 p. délb.
Cegléd	„	5 „ 54 „ r.	5 „ 41 „ du.
Pest	„	9 „ 55 „ r.	8 „ 37 „ e.
Érsekújvár	„	1 „ 50 „ du.	1 „ 3 „ éj.
Bécs	Érk.	6 „ 33 „ e.	6 „ — „ r.

A tiszavidéki vaspályán.

Cegléd	Ind.	9 ó. 27 p. r.	8 ó. 24 p. e.
Szolnok	„	10 „ 27 „ r.	9 „ 42 „ éj.
P.-Ladány	„	1 „ 26 „ du.	1 „ 20 „ éj.
Debrecen	„	3 „ — „ du.	3 „ 48 „ r.
Tokaj	„	5 „ 25 „ du.	8 „ 5 „ r.
Miskolc	„	7 „ 24 „ e.	11 „ 3 „ r.
Kassa	Érk.	9 „ 56 „ e.	2 „ 49 „ du.
Kassa	Ind.	5 ó. 21 p. r.	11 ó. — p. du.
Miskolc	„	7 „ 52 „ r.	3 „ 2 „ du.
Tokaj	„	9 „ 35 „ r.	5 „ 35 „ du.
Debrecen	„	12 „ 12 „ délb.	10 „ 29 „ éj.
P.-Ladány	„	1 „ 45 „ du.	12 „ 56 „ éj.
Szolnok	„	4 „ 44 „ du.	4 „ 43 „ r.

Cegléd	Ind.	9 ó. 47 p. regg.
Szolnok	„	11 „ 19 „ regg.
Arad	„	3 „ 21 „ délu.
Csaba	Érk.	5 „ 27 „ délu.
Arad	Ind.	9 ó. 30 p. déle.

Csaba	„	12 „ 6 „ déle.
Cegléd	Érk.	5 „ 32 „ délu.

P.-Ladány	Ind.	2 ó. 58 p. délu.
Nagyvárad	Érk.	4 „ 38 „ délu.
Nagyvárad	Ind.	10 ó. 6 p. déle.
P.-Ladány	Érk.	12 „ 48 „ déle.

A déli vaspályán.

Buda	Ind.	6 ó. 30 p. r.	5 ó. 15 p. e.
Sz.-Fehérvár	„	8 „ 43 „ r.	éj. 7 „ 20 „ e.
Sz.-Fehérvár	Ind.	5 ó. 59 p. du.	7 ó. 10 p. r.
Buda	Érk.	8 „ 2 „ este.	9 „ 14 „ e.
Fehérvár	Ind.	8 ó. 43 p. r.	7 ó. 20 p. e.
N.-Kanizsa	Érk.	délb. és este.	

N.-Kanizsa	Ind.	1 ó. 19 p. du.	5 ó. 36 p. r.
Fehérvár	„	5 „ 59 „ du.	7 „ 10 „ este.
Fehérvár	Ind.	10 ó. — p. r.	
Uj-Szöny	„	2 „ 25 „ du.	
Győr	„	3 „ 11 „ du.	5 ó. 55 p. r.
Bruck	„	5 „ 28 „ du.	7 „ 54 „ r.
Bécs	Érk.	8 „ 26 „ este.	
Bécs	Ind.	7 ó. 45 p. r.	5 ó. 20 p. e.
Bruck	„	9 „ 21 „ du.	6 „ 54 „ e.
Győr	„	11 „ 38 „ de.	9 „ 5 „ e.
Szöny	„	12 „ 57 „ délb.	
Fehérvár	Érk.	5 „ 45 „ du.	

Dunagőzhajózás.

Le felé:

Bécsből Pestre: naponként 6 1/2 óraker reggel.

Esztergamból Pestre: naponként a helyi gőzössel 6 óraker reggel, és a bécsi utazó gőzössel 4 óra felé délután.

Vácról Pestre: naponként a helyi gőzössel 7 1/2 óraker reggel, és 1 ór. délut. a bécsi utazó gőzössel 5 óra tájban délután.

Pestről Mohácsra: hétfőn, szerdán, pénteken, szombaton 7 ór. reggel.

Pestről Eszékre és Zimonyba: hétfőn, szerdán, szombaton 7 ór. reggel.

Föl felé:

Pestről Bécsbe: naponként 6 óraker este.

Pestről Vác-, Esztergomba: naponként a helyi gőzössel 8 1/2 ór. délután, és a bécsi utazó gőzössel 6 óraker este.

Mohácsról Pestre: hétfő, szerda, péntek, szombaton 3 óraker délután.

Zimonyból Pestre: vasárnap, kedd, csütörtök 10 óraker délelőtt.

Orsováról Zimonyba, Pestre: szombaton regg.

A Szávan:

Sziszekről Zimonyba hétfőn reggel.
Zimonyból Sziszekre csütörtökön délb.